

заематъ последнитѣ мѣста. Но за градското земеделско стопанство тази промѣна на мѣстата има много по-голямо значение, главно поради това, че едрото стопанство заема първо мѣсто, а много дребното — последно мѣсто въ общата сума на декаритѣ на земеделскитѣ стопанства, а по броя на стопанитѣ картината е съвсемъ противоположна и първитѣ ставатъ последни.

Ако смисълътъ на размѣстването на мѣстата за селското земеделско стопанство е този, че срѣдниятъ размѣръ на земеделско стопанство въ едрото стопанство трѣбва да нарастне, а въ много дребното трѣбва да се намали, колкото сж по-малко едритѣ стопани и колкото повече сж много дребнитѣ, то толкозъ повече това размѣстване на мѣстата ще трѣбва да се отрази върху градското земеделско стопанство.

Това, само по себе си, вече предварително ни подготвя да не се очудваме, ако, установявайки срѣдния размѣръ на земеделското стопанство, срещнемъ голѣми разлики въ класоветѣ дребно и срѣдно стопанство и сжществени разлики въ класоветѣ много дребно и едро стопанство, както въ градското, тъй и въ селското земеделско стопанство. И не е мжчно да предвидимъ и насокитѣ на разликитѣ: въ градското земеделско стопанство трѣбва да се очаква, щото срѣдниятъ размѣръ на много дребното стопанство да е по-малкъ, а срѣдниятъ размѣръ на едрото стопанство да е по-голямъ, отколкото въ селското стопанство.

Тѣзи очаквания напълно се подкрепятъ отъ цифритѣ на следващата тукъ таблица № 3, която ни дава представа за срѣдния размѣръ земеделско стопанство въ разнитѣ класове стопанства споредъ размѣритѣ му въ градското и въ селското земеделско стопанство.

Таблица № 3. Срѣдниятъ размѣръ на земеделското стопанство въ разнитѣ класове на градското и селското земеделско стопанство

Tableau № 3. Superficie moyenne exploitée dans les différentes classes des exploitations agricoles urbaines et rurales

Категории стопанства Catégories d'exploitations	Градско земеделско стопанство Exploitations agr. urbaines	Селско земеделско стопанство Exploitations agr. rurales	Изобщо En général	Селското въ повече (+) или въ по-малко (-) отъ градското Etendue moyenne des exploitations rurales plus (+) ou moins (-) grande que celle des expl. urbaines		
				въ декари en décares	%	
0—20 {декари {décares	6'40	11'16	9'6	+	4'76	+ 42'65
20—100 "	43'66	53'11	51'94	+	9'45	+ 17'98
100—300 "	145'08	145'74	145'75	-	0'34	+ 0'23
0—300 "	22'59	61'74	57'62	+	39'15	+ 63'41
300 и повече дек. et décares plus	2,832'75	884'95	1,026'69	-	1,947'80	- 218'97

И тъй, емпиричниятъ материалъ отъ статистическото преброяване потвърждава наличието въ България на два типа земеделски стопанства и съ това ни кара да се отнасяме къмъ градското и селското стопанства не като къмъ явления тождествени, а като къмъ явления, които по отдѣлно иматъ своитѣ характерни отличителни особености. Една отъ основнитѣ особености на градското земеделско стопанство, въ сравнение съ селското, ние намираме въ разликата на количествения изразъ за отдѣлнитѣ класове стопанства по размѣритѣ имъ. Разглеждайки въпроса за срѣдния за Царството размѣръ на земеделскитѣ стопанства въ отдѣлнитѣ категории стопанства, можахме да дойдемъ до заключението, че селското стопанство има по-голямъ срѣденъ размѣръ отъ градското въ категориитѣ много дребно и дребно стопанство, еднакъвъ срѣденъ размѣръ въ категорията срѣдно стопанство и по-малкъ срѣденъ размѣръ въ едрото стопанство. Изтъкнатитѣ особености на градското и селското земеделско стопанство ни се виждатъ толкова сжществени и характерни, че ни даватъ логическо основание да отговоримъ на поставения по-горе въпросъ, въ смисълъ, че българското земеделско стопанство не бива да се счита като единно и хомогенно явление. Обратно: мислимъ, възъ основа на изтъкнатитѣ вече съображения и характеристики, че земеделското стопанство въ България е съставено отъ два основни и сжществено различаващи се комплекси явления — селско и градско земеделско стопанство. Всѣко едно отъ тѣхъ трѣбва да се проучва по отдѣлно и само тъй ще можемъ да доловимъ сжществениитѣ особености на всѣки комплексъ явления и, може би, ще си помогнемъ да изяснимъ връзката и зависимостта между двата комплекси.

Пристъпвайки сега къмъ проучване на селското земеделско стопанство, като по-важно за цѣлото народно стопанство на страната, а следъ това и къмъ това — да проследимъ явленията и въ градското земеделско стопанство, ще трѣбва да отбележимъ, че ние постоянно прокарваме едно сравнително изучаване на двата комплекси отъ българското земеделско стопанство.

И тъй, като минаваме на въпроса за нашето селско стопанство, ще трѣбва, преди всичко, да отбележимъ, че земната площ на селскитѣ земеделски стопанства не е разпредѣлена равномѣрно между отдѣлнитѣ държавни административни единици. Обратно: виждаме, че земята — обектъ на селско-стопанска дейностъ въ разнитѣ окржзи и околии е много различна по размѣритѣ си. Отъ друга страна, отчасти като последица отъ нееднаквото разпредѣление на земята по отдѣлнитѣ административни единици, отчасти като последица отъ неравномѣрното разпредѣление на земеделското стопанство въ състава на всѣка една отъ административнитѣ единици, наблюдаваме, какъ се колебае количеството земеделски стопанства въ състава на всѣка